

Reportage fra Workshop om EU-programmet Ambient Assisted Living (AAL) – når IKT og de bløde videnskaber mødes. (Skal læses i samspil med de powerpoints, der ligger på DEAs hjemmeside www.dea.nu.)

Af Maja Lænkholm og Nanna Rosenfeldt

For anden gang afholdte DEA og FI møde om det europæiske forskningsprogram Ambient Assisted Living.

Workshoppen fandt sted den 3. marts 2009 og satte fokus på Danmarks muligheder inden for AAL. (programmet findes på www.dea.nu)

Intro

Workshoppen med ca. 25 deltagere blev indledt af Nanna Rosenfeldt (NR) fra DEA som fortalte, hvad DEAs fokus er med AAL-programmet. DEAs fokus er tværvideenskabelig forskning i velfærdssammenhænge, og det er AAL et godt eksempel på, som DEA gerne vil mobilisere nogle forskere inden for. Herefter introducerede David Grønbæk (DG) fra Forsknings- og Innovationsstyrelsen til AAL-programmet og andre europæiske programmer inden for velfærdsteknologi.

AAL-programmet og andre europæiske programmer inden for velfærdsteknologi DG fortalte om AAL-programmet, det nye call, som er det andet call inden for AAL, temaerne inden for AAL, reglerne for AAL-konsortier, AAL-projekters karakteristika og AAL i den store sammenhæng.

AAL-programmet

AAL er et specielt program, et artikel-169-initiativ. I initiativet gør det det muligt for medlemslande selv at tage initiativ at gå sammen – det er medlemslandene, der er i førersædet og styrer det selv. Europakommissionen er med – de bevilger normalt 25 mio. euro pr. call (1 call om året). Men hovedparten kommer fra medlemslandene. Det er en anden type program, fordi det bliver finansieret direkte via medlemslandene, og ikke via rammeprogrammerne.

FoU-opgaverne er heller ikke så snævert afgrænsede som typisk under ramme-programmerne – der er mere frihed inden for opslagstekstens tematik.

FoU-budgettet er 59 mio. euro for dette call. Medlemslande giver 36 mio. euro, EC giver 23 mio. euro. I denne omgang er der 0,8 mio. euro til dansk deltagelse, hvoraf 0,5 mio. euro er bevilget af Rådet for Teknologi og Innovation og ca. 0.3 mio. euro fra EC. Det samlede tilskud udbetales af FI.

Der er en vis fleksibilitet i systemet, således kan en dansk budgetforøgelse muligvis bevilges, hvis der er gode projekter ud over ovenstående budget.

DG vil efterspørge danske evaluatoreer snart. At være evaluator er en meget god mulighed for at stifte dybdegående kendskab til programmet og evalueringskriterier.

Call nr. 2 - "ICT based solutions for Advancement of Social Interaction of Elderly People"

Indkaldelsen er netop offentliggjort. DG redegjorde for ansøgningsregler for AAL. Det er udmærket at lave et konsortium med f.eks. kun 3-4 partnere.

Der skal være mindst en businesspartner – virksomhed eller virksomhedsorganisation. Derudover skal der være en slutbruger – kommune, region, brugerorganisation. Derudover er det et særskilt kriterium for Danmark, at der skal være en lille eller mellemstor virksomhed med.

Da AAL er et meget nyt FoU-program, udvikles processen for ansøgning, evaluering og bevilling fortsat.

En mere detaljeret beskrivelse af de danske tilskudsregler vil snarest blive offentliggjort på www.fi.dk. Reglerne vil ligge op af det andet artikel 169-program – Eurostars.

I debatten efter DG's oplæg blev det bl.a. kritiseret, at der er meget små midler til store forventninger og der blev opfordret til, at DG lægger pres opad til. Der skal være klare udspil til fleksibilitet: hvad kan vi forvente? Der skal lovning på flere midler, for hvis der ikke er en klar forestilling om forventninger, så gør forskere ikke noget. Utilfredsstillende. Man bruger mange midler på overhovedet at lave en ansøgning og finde partnere, så her kunne ekstra midler godt bruges.

Næste oplægsholder Claus Nielsen fra Medcom og evaluator fortalte om AAL-programmets betydning i en dansk sammenhæng samt erfaringer fra den danske evalueringsrunde.

AAL-programmets betydning i en dansk sammenhæng samt erfaringer fra den første evalueringsrunde

Generelt mener Claus Nielsen (CN), at danskerne kan godt forme deres ansøgninger bedre. CN mener, at der i ansøgningerne og projektudkastet skal mere fokus på hvorfor, man forsker i AAL. Hvorfor er det værd at arbejde med? Hvad koster problemer hos ældre i samfundet? Hvad er det for et problem, jeg kan løse? Et problemfokus.

Ifølge CN er der bl.a. 2 problemer, der kan fokuseres på:

Sundhed er et stort problem – der skal mere intelligente løsninger, og derfor har AAL en vigtig opgave inden for velfærd.

En ældrepleje under pres. Serviceproduktionen er under pres. Der er brug for mere intelligente løsninger for, hvordan vi gør ting i dag.

Lidt evaluator-erfaringer:

Hold sideantal.

Respekter grænserne i formatet.

Formidsk buzzwords'ene.

Vær skarp og vis at man har en forståelse for, hvordan man løser nogle problemer i samfundet.

Alt hvad der refereres til i ansøgningen skal stå i den – der skal ikke læses ud over ansøgningen.

Lav det så enkelt som muligt – tænk i businessvinkel. Det skal tages seriøst i hvilken grad, det går ind og bidrager til markedet og velfærd. Hvilken del af business Value Chain fokuseres på?

Ægte "end-user"-fokus bliver belønnet.

Evalueringskriterier:

1. Relevans:

Underbyg hvad det innovative er.

Forklar hvordan det svarer til formålet.

2. Videnskabelig og teknisk kvalitet

- kvalitet og videnskabelighed er vigtigt.

3. Implementering

- er det realistisk at gennemføre? (det skal det være)

4. Indflydelse

- der skal være et fokus på problemet, man løser, og hvordan projektet hjælper noget.

- hvad kan business-modellen løse?

AAL laver ikke grundforskning! Der er et markedsfokus. Derfor er kriterierne 3 og 4 de vigtigste.

At man definerer og tager stilling til slutbrugeren, er også meget vigtigt.

En ting, man kan huske på i ansøgningerne, er, at der er 3 evaluators på hvert projekt:

- en fra forskning, en fra forretning og en fra sundhed. Derfor kan evaluatorerne have meget forskellige holdninger til et projekt. I målretningen af ansøgningen skal man tænke over, at der er spredning i evalueringen.

Vær aktiv i AAL-netværket

CN opfordrede til, at man tager til AAL-forum '09 i Wien 29/9-1/10 2009. Det er en af de bedste måder for danske forskere og virksomheder at få et netværk inden for AAL og øge indflydelse på AAL-programmet. Vigtigt at komme ind i nogle netværk – lær af det. Prøv at være international partner – pak kufferten. Opfordring: se at der er nogle muligheder internationalt.

Temaer for kommende calls

Mobility: rehabilitering og genoptræning ved teknologiske hjælpemidler.

Lifelong learning & working life

Safety, security & privacy

Supporting Activities: tematiske netværk.

I debatten efter CN's oplæg blev der spurgt til aldersgrænsen for "ældre". Hvad er definitionen? CN lovede at undersøge, for på nuværende tidspunkt er det ikke så tydeligt.

Der blev også spurgt til universiteternes rolle i AAL-projekter? Hertil svarede CN, at universiteterne kan spille en stor rolle vedr. studier, undersøgelser, evalueringer. Viden for anvendelsens skyld, ikke viden for videns skyld.

Som næste punkt på dagsordenen fulgte Jonas Kroustrups (JK) erfaringer med en AAL-ansøgning.

En AAL-ansøgers erfaringer

I dette oplæg er processen i fokus.

Jonas Kroustrup ville lave living-labs rundt omkring i verden omhandlende håndtering af forskellige kroniske sygdomme. De skulle foregå i Wales, Valencia og Danmark.

I JKs projekt indgik forskere fra både de bløde og hårde videnskaber.

Undren fra Jonas Kroustrup:

Kritikpunkterne til den afviste ansøgning gik på, at noget ikke var skrevet udføreligt nok, men ifølge JK ved man jo ikke altid, hvad man laver, før man går i gang.

Det er vigtigt, at IKT-virksomheder får næsen i pengene. Men det er benhårdt at komme ind i.

Hvorfor er der ikke funding til store virksomheder? De store er et trækplaster til de mindre virksomheder. I finanskrisetiderne er det risikabelt at basere det på små virksomheder.

JKs egen læring:

Fokuser på færre konkrete målgrupper.

Vertikal innovation skal være i fokus – få løsninger, frem for koncepter (horisontal) – måske er det for ambitiøst at gå efter horisontal innovation.

Der er flere punkter i JKs PPT på DEAs hjemmeside.
Det er vigtigt at rejse rundt – det er en social aktivitet at lave projekter.

Den sidste oplægsholder blev efterfulgt af en diskussionsrunde.

Diskussions- og spørgerunde

Forprojektordning inde for AL blev efterspurgt, det tager noget af arbejdspresset med udarbejdelse af ansøgning.

Der blev spurgt til om temaet "pleje" var kommet i baggrunden?

CN forklarede, at temaerne skifter fra år til år. AAL-bestyrelsen prøver at ramme bredt. Men en idé kunne være at tænke i anderledes kontekster – kan man sætte emnerne ind i andre kontekster? Fordelene er, at problemerne er universelle i EU. Men der kan bruges forskellige virkemidler i analysen til at understrege de forskellige lande.

Der blev delt erfaringer i forhold til partnersøgning. Bl.a. opfordredes deltagerne til at registrerer sig på <http://www.aal-europe.eu/>

Innovationskonsortier inden for AAL internt i Danmark blev også efterspurgt. Et samarbejde på tværs af danske interessenter blev set som en mulighed for at højne de danske projekters chance.

AAL-programmet blev set som et godt program til at få netværk mellem universiteter og virksomheder. AAL-programmet blev også af nogle af deltagerne set som et mere tilgængeligt program at søge under i forhold til andre programmer under EU's 7. rammeprogram for forskning – en relativ kort ansøgning, færre konkurrenter.

Christian Kemp, som evaluerer på Eurostars fortalte, at det er tydeligt, hvem der har skrevet ansøgningen:

Universiteter er ret tekniske, men halter på markedsdelen.

Virksomheder er gode på markedet, men halter på resten.

De mindre programmer opererer med en større succesrate end de større – men det er vigtigt, man gør sig klart, hvad ansøgningen kræver først.

Der blev spurgt til det danske krav om inddragelse af en lille eller mellemstor virksomhed (SMV) i et AAL-projekt. Det sås som meget lidt internationalt, at det skal være en dansk SMV og ikke blot en europæisk SMV. AAL-programmet i Danmark ligger under Rådet for teknologi og Innovation, som primært har fokus på SMV. Vurderingen er, at større virksomheder har bedre råd til selv at investere i FoU-projekter, hvorfor de knappe tilskudsmidler skal målrettes SMV.

Endnu en gang blev beløbsstørrelsen for danske AAL-ansøgninger kritiseret. Nogle mente, at den begrænsede funding afskrækkede virksomheder fra at indgå i projekter. Virksomheder blev afskrækket, når et projekt, der havde høj nok kvalitet, alligevel kunne risikere ikke at gå igennem.

Der var en diskussion af "hvad er det gode konsortium"?
Nordiske lande? Eller forskellighed?

Nogle lande betaler større beløb – i de lande er det måske bedre at gå ind i. Men finansielle spekulationer må ikke forskybe fokus bort fra det kvalitetsmæssige

Det er udmærket med et nordeuropæisk projekt, man behøver ikke dække hele Europa, som man ellers forestiller sig om FP7-projekter. Nogle gange virker konsortierne for store.

Det, der er det vigtigste, er, at man går ind med en partner, der er god, og måske man kender.

Der blev spurgt til mere information om AAL-forum i 09 i Wien.

AAL-forum er et forsøg på at lave et stort europæisk AAL-fællesskab. Man bringer interessenter – forskere og virksomheder – sammen. Man ønsker at nytænke AAL. Der vil være en masse dialog, debat og interaktion på dagen. Det er en god måde at se, hvem der er på markedet. Har man noget, man vil præsentere, er det mulighed for det! Det er et mødested.

Dansk kontaktperson for AAL Forum er Claus Nielsen (cfn@medcom.dk). Forslag til danske aktiviteter er velkomne. Konferencens hjemmeside er:
<http://www.bmvit.gv.at/en/innovation/aalforum/index.html>

Hvis man har ideer til mini-forum som i dette, må man gerne sende mail til Nanna Rosenfeldt på nr@dea.nu, og ønsker man at komme på AAL-mailinglisten skal man sende en mail til Forsknings- og Innovationsstyrelsens AAL-kontaktperson David Grønbæk på dagr@fi.dk